

HANGYA

Uj államtitkárság Kolozsvárt.

Irta: dr. Garda Kálmán a „Hangya” szövetkezetek központja igazgatóságának alelnöke.

Az „Ellenzék” múlt hó 27-én megjelent 44-ik száma egy új államtitkárság szervezéséről adott hírt. Erdély közellátása és a háborus károk helyreállítása lesz az új államtitkárság feladata.

Hogy a háborus károk megtérítése és helyreállítása miképpen tervezetik, erről a cikkben nincs említés, ellenben a közellátás terve alapvonalaiban ismertette van azokban a felvilágosításokban, melyeket dr. Metes Péter prefektur a nyilvánosság számára megadott.

Ezen nyilatkozat szerint Erdély közellátása szövetkezetek által biztosítható, és a román királyi kormány e célból 30 millió erejéig hitelt nyitott az új államtitkárságnak. Kijelentésbe helyezte a prefektur a közellátás költségvetését is, melyre nemzetiségre való tekintet nélkül meghívják az illetékes szaktényezőket.

Mivel nem tudjuk, hogy részesül-e a „Hangya” Szövetkezetek Központja a meghívásban, anélkül, hogy elébe akarnánk vágni a kijelentésbe hozott értekezlet véleményének, rámutatunk azokra az általánosan ismert okokra és tapasztalatokra, melyekből a kétségtelenül jó, sőt nagy stílusú szándék megvalósításának legyőzhetetlen akadályai könnyen és biztosan következtethetők.

Fogyasztási és értékesítő szövetkezeteket mindenütt — akár olyan helyeken, ahol jelenben nincsenek — belátható időn belül az államnak sem sikerül szervezni. Az Erdélyben hatályban levő kereskedelmi törvény nagyon egyszerű formákhoz kötötte a szövetkezetek alakulását, nagyon csekély üzletrész tőkére és üzletrészenként jelentéktelen összegekre volt szükség. Ennek dacára kevés szövetkezet alakult a háboru előtt és a községek nagy részében ismeretlen maradt. Ez a tény figyelmeztet elsősorban arra, hogy nem tisztán pénzkérdés új szövetkezetek szervezése.

Nem pusztán pénzkérdés pedig azért, mert nem minél nagyobb üzleti nyereség elérése lévén a cél, hanem a legkisebb gazdasági egyéniségeknek az önmagukon segítség céljából való egyesítése és szervezése magasabb fokú belátást és együttműködési képességet feltételez. Ennek folyamánként felülről akár állami hivatalok, akár e célból állam által megbízott külön szervezetek életképes szövetkezeti boltokat mindenütt nem teremthetnek és ahol teremtenek, ott is csak akkor lesznek a szövetkezetek életképesek, ha a legalsóbb néposztályban már megvan a képesség fenntartásukra. Elsősorban önzetlen gondolkozású vezetők és bizalommal eltelt közönség kell legyen a faluban.

Ma ezek a személyi kellékek kevésbé vannak meg, mint korábban, azoknak a nagy lelki hatásoknak következtében, melyeket a hosszas háboru felidézett. A falusi közigazgatás vezetői a titkár, községi bíró, vagy esküdtek, el vannak foglalva elsősorban saját gazdaságukkal, azután a közigazgatással, úgy, hogy ezekre új szövetkezetek alkotásánál számítani nem lehet. Papok és tanítók több idővel rendelkeznek, de maguk csak felügyeletet gyakorolhatnak, az üzlet vezetését el nem vállalják. A kisgazdák, a földművesekre lehet építeni, ezektől azonban a szövetkezeti bolt szükségességének tudata még hiányzik.

A személyi feltételek hiánya mellett az anyagi erő elégtelensége éppen oly biztossággal megállapítható. A szövetkezeti tagok üzletrésze a mai árak mellett jelentéktelen összeg és annak teljes befizetése sem kívántatván meg, az egész vállalkozás a 30 millió lei állami hitelre lenne alapítva. Ez az összeg az egész Erdély közellátásának szükségével nem áll arányban. Hivatkozunk arra a minden kereskedő előtt ismert tényre, mely szerint jelenleg a leg egyszerűbb igényeket kielégíteni akaró falusi boltok akkora értékű az árukészlete, amekkora összeget Erdély nem összes községeinek, hanem csak nagyközségeinek számával sokszorozva horribilis tőke jön ki, mint első szükséglet. Hiszen a „Hangya” szövetkezet öt raktárában több mint 15 millió értékű árukészlet volt múlt év végén és ez 600 szövetkezet ellátására elégtelennek bizonyult.

Erdély közellátása értékesítő szövetkezetek által olyképen, hogy minden községben szövetkezetet létesítenek, lehetetlen, mert egy olyan szövetkezeti hálózatot teremteni most, habár nem is egyszerre, mely az ellátást maga közvetlenül foganatosítsa, nem lehet.

Erdély közellátását célzó óriási szövetkezeti hálózatra vonatkozó nyilatkozat tartalmaz azonban olyan kijelentést is, mely a jelenben meglevő szövetkezetek jövődjét közelről érdekli. „A meglevő szövetkezetek, köztük a „Hangya” szövetkezetek is, szabadon működhetnek, csak alá lesznek rendelve a kolozsvári központi igazgatóságnak. Ez fogja őket irányítani, erkölcsileg és anyagilag támogatni.

Ez a szövetkezeti autonomia megszüntetése és ezzel a szövetkezeti intézmények elsovadása lenne. Minden szövetkezet felügyeletet és ellenőrzést igényel, de ezt maguk a szövetkezetek kell teljesítsék. Ők kell, hogy kiképezék azt a központot, melyet maguk szükségessé tartanak és mint teljesen önkéntes, szabad független kereskedelmi társaságok, nem helyezhetők gyámság alá. Mint nyilvános számadással kötelezett vállalatok, eddig is számolni

voltak kötelesek, minden fontosabb határozatról, tetteikről, mérlegükről, nyereségről, veszteségről a bíróságnak. Ha ezt az állam tartja átmenetileg is elegendőnek, a szövetkezetek nyilvános számadási kötelezettségét kiszélesítheti és kimélyítheti, de végzetes terv volna olyan igazgatóságot tenni föléjük, mely nem kizárólag belőlük és az ő bizalmuk alapján alakulna.

Rögtön kijelentjük és hangsúlyozzuk, hogy nem a különben is meglevő ellenőrzéstől félünk, hanem egy becsületes és altruisztikus kereskedelmi vállalat alap gondolatának hatásában és érvényesülésében lehető megakadályozásától. Tisztán kereskedelmi vállalatról lévén szó — azt megilleti egy nagykoru ember joga, annak gondnokság alá helyezése a cselekvési szabadságát, vállalkozási képességét minden ok nélkül korlátozza és meg is szünteti.

Ezt az álláspontot nem a „Hangya” szövetkezetek nevében és érdekében kívántam kifejezni, hanem minden bármilyen nevű és népi szövetkezet érdekében. — Az állam támmogassa a szövetkezeteket mindazzal, amivel a jó kereskedelmet támogathatja, főként a jog- és vagyonbiztonság fenntartásával és a kielégítő szállítási biztosításával. Ezenkívül amit adhat, mind nagyon értékes, de mihelyt a szövetkezetek autonómiáját megszünteti, minden támogatása dacára életképességét veszti el azoknak.

Ez nem egy szövetkezetnek és nem a Hangyának elszigetelt véleménye, hanem a szövetkezetek multja által igazolt tapasztalat.

Ragaskodjunk egységünkhöz.

A „Hangya” egyik korábbi számában felhívta a szövetkezetek vezetőit, hogy a lapban felvetett kérdésekhez szóljanak hozzá. A fenti címen a múlt héten egy cikket közölt a lap. Ragaskodjunk egységünkhöz. E két szóban ki van fejezve minden, amit mi vidéki szövetkezeti vezetők kívánunk. Nehéz bajokkal küzdünk. Egyre olvassuk és halljuk, hogy ugyan ilyenekkel birkozik a központ is. Számolnunk kell azzal, hogy az élet terhei mindig csak fokozódtak és ezután nem számíthatunk gondtalan életre. A bajok ellen küzdenünk kell többet, mint a multban. A nagyobb fáradtság, az akadályok acélozzák meg akaraterőnket, kitarással, szeretettel ápoljuk szövetkezeteink és gazdaköreink ügyeit. Addig könnyű volt kitarítani és dolgozni, míg minden segítségünk meg volt a munkához. Most kell megmutassuk, hogy igaz barátai vagyunk a szövetkezeti eszmének. Most kell éreztessük egymással a szervezkedésben rejlő erő nagyságát, amikor igazán válsá-

gos helyzetben vagyunk künn és benn is egyaránt. A gyengébbek közül talán kidől egy-két szövetkezet a nehéz napokban, de nekünk, akik még valahogy élni tudunk, ki kell tartanunk szívósan, készen kell lennünk, hogy a saját erőnkéből való megerősödés pillanatában menjünk át a szomszéd községekbe és ott is szervezzük majd a gazdaköröket és szövetkezeteket, mert ezzel az összes szövetkezeteket segítjük. Ma némely esetben csak a szellemi irányítást kapjuk a központból és az ellenőrzést. A beszerzéseknél a lehetőségek szabják meg az utat. Nem várhatunk oly arányú támogatás új fiatal központunktól, mint a milyent a régitől kaptunk, de rajtunk áll, hogy új központunk a támogatás arányait növelhesse. Ennek pedig főkélléke az, hogy úgy a szövetkezeti, mint gazdaköri életben szívósan, kitartóan, odaadóan, önzetlenül munkálkodjunk és ragaszkodjunk egységünkhöz.

Egy szövetkezeti elnök.

A központ közleményei.

A rézgálic a vonatkozólag közöljük szövetkezeteinkkel, hogy sikerült nagyobb mennyiségű la. garantált 98—99%-os rézgálicot központunknak lekötnie és a nagyenyedi központ, valamint a nagyváradí kirendeltségek raktárába betároltatni. Miután a rézgálic árát és feltételeinket most már

közölhetjük, felhívjuk figyelmét valamennyi szövetkezetünknek, hogy e saison cikk szükségletéről idejében gondoskodják.

A nagyenyedi központ, valamint a nagyváradí kirendeltség rézgálic készletének árát kis vételnél 13. leiben állapítottuk meg, ab raktár, míg nagybani vételnél erre külön árajánlatot teszünk. Az áru átvétele április 10-ig szól feltéve, ha erre aze lőjegyzést nyomban megkapjuk.

Ajánlatos tehát, ha szövetkezeteink a szőlősgazdától a rendelést előre felveszik és a szükségletekhez mérten a vétel mennyiség értékének felét előre incassálják, míg az összeg további hátraléka az átvételnél válna esedékessé.

Felkérjük ennél fogva szövetkezeteink vezetőit, hogy rendeléseiket, valamint a rendelés értékének 50%-kát juttassák központunkhoz, mert módunkban van a rézgálicot azonnal leszállítani.

Aruosztályunk közli a szövetkezetekkel, hogy a bevált és ismeretes kivitelű „Hangya” kaszák, valamint kaszakövek, kaszaverő kalapácsok, üllők, karikák és kaszaverő gépek, továbbá fogas sarlók raktárunkon vannak.

Felhívjuk szövetkezeteink figyelmét ezen cikkek idejében való beszerzésére, mivel a pótküldeményekkel érkező cikkek már drágábbak lesznek. Kérjük a megrendeléseket tehát sürgősen tegyék meg a szövetkezetek.

Adakozzunk egy leégett társszövetkezetünk javára. Az apátkeresztúri szövetkezet ez év elején teljesen elpusztult, miáltal egy virágzó szövetkezet semmi ült meg. A szövetkezet tagjai azonban nem tudván nélkülözni megszokott régi szövetkezetüket, azt újból fel akarják állítani és újabb jegyzéssel már valamelyes üzletrésztőlőkét összehoztak. De mivel a jegyzett üzletrésztőlőkék még nem elégséges az üzlet berendezéséhez és a szövetkezet működésbe hozatalához, ezért a testvér szövetkezetek áldozatkészségére és segítségére kell támaszkodjanak. Mindannyiunknak együttes célunk, hogy a testvér szövetkezetek anyagi és erkölcsi jólétét fejlesszük és az által szervezetünket is

erősítsük, tehát az elpusztult testvér szövetkezetünknek is segítségére kell sietnünk és mint igazi testvérek vállvetve támogatnunk kell őt újabb talpra állásánál.

Központunk 500 lei adománnyal megindítja e leégett apátkeresztúri szövetkezet részére a gyűjtést és felkéri a szövetkezeteket, hogy járuljanak hozzá tehetségükhöz képest a gyűjtéshez. Adományait pedig vagy a központunkhoz vagy a nagyváradí kirendeltséghez juttassák el.

Gyászhir. Nagy Zsigmond gazdálkodó a miklósfalvi szövetkezet érdemes, köztisztelőben álló igazgatósági alelnöke nem régiben elhunyt. Fájdalommal jelentjük a veszteséget, mely egy igazságosan és nemesen gondolkodó önzetlen szövetkezeti munkás kidőlésével érte szövetkezeti életünket. Derék kartársunk emlékezetét szeretettel és tisztelettel őrizzük meg.

Bordos és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. évi március hó 20-án d. u. 2 1/2 3 és 3 órákor a község házában 1917. 1918. és 1919. évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 23. paragrafusa értelmében meghívotnak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, ugy a közgyűlés 1921. év március hó 27-én fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. 1917. 1918. és 1919. évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. 1917. 1918. 1919. évi zárszámadosok megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. 1917. 1918. és 1919. évi mérleg megállapítása. 4. 1917. 1918. és 1919. évi tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság-választása. 7. Netaláni indítványok. 1819. év december 31-én a tagok száma 244, üzletrészeinek száma pedig 360 volt. Az év folyamán kilépett 43 tag 43 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Bordos, 1921. március hó 1-én. Az igazgatóság.

Lipoveni fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. évi március hó 20-án d. u. 3 órákor az állami iskolánál 1917., 1918. és 1919. évi közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 23. paragrafusa értelmében meghívotnak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, ugy a közgyűlés 1921. évi március hó 28-án fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. 1917., 1918. és 1919. évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. 1917., 1918. és 1919. évi zárszámadosok megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. 1917., 1918. és 1919. évi mérleg megállapítása. 4. 1917., 1918. és 1919. évi tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1920. évi december 31-én a tagok száma 99, üzletrészeinek száma pedig 2005 volt. Az év folyamán belépett 5 tag 150 üzletrésszel. Kilépett 10 tag 150 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Lipoveni, 1921. február hó 26-án. Az igazgatóság.

Nyárádszentlászló és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. évi március hó 29-én d. u. 2 órákor az unitárius népiskolában 1919. és 1920. évi rendes közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 23. paragrafusa értelmében meghívotnak azzal, hogy ha a tagok kellő számban meg nem jelennek, ugy a közgyűlés 1921. április hó 3-án tartatik meg, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. 1919. és 1920. évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. 1919. és 1920. évi zárszámadosok megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. 1919. és 1920. évi mérleg megállapítása. 4. 1919. és 1920. évi tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1919. év december 31-én a tagok száma 75, üzletrészeinek száma pedig

327 volt. Az év folyamán belépett 10 tag 218 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Nyárádszentlászló, 1921. január hó 30-án.

Az igazgatóság.

Avasfelsőfalui „Hangya” fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. évi április hó 3-án d. u. 3 órákor a szövetkezet helyiségében 1920. évi közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 23. paragrafusa értelmében meghívotnak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, ugy a közgyűlés 1921. évi április hó 10-én fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadosok megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1920. év december 31-én a tagok száma 279, üzletrészeinek száma pedig 496 volt. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Avasfelsőfalú, 1921. február hó 22-én. Az igazgatóság.

Aradszentmárton községi fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. április hó 3-án d. u. 2 órákor a szövetkezeti vendéglőben 1920. évi közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 23. paragrafusa értelmében meghívotnak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, ugy a közgyűlés 1921. év április hó 10-én fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára, határozatképes lesz. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadosok megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő-bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 1920. év december 31-én a tagok száma 509, üzletrészeinek száma pedig 9483 volt. Az év folyamán belépett 7 tag 12 üzletrésszel. 496 régi tag 6310 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Aradszentmárton, 1921. január hó 26-án. Az igazgatóság.

Nagyzerénd és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. évi április hó 3-án d. u. 3 órákor a község házában 1920. évi közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 23. paragrafusa értelmében meghívotnak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, ugy a közgyűlés 1921. év április hó 10-én fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára határozatképes lesz. Napirend: 1. Mult évi üzleteredményről szóló jelentések tárgyalása. 2. Zárszámadosok megvizsgálása és felmentvény megadása. 3. Mérleg megállapítása. 4. Tiszta jövedelemről való rendelkezés. 5. Az igazgatóság kiegészítése. 6. Felügyelő bizottság választása. 7. Netaláni indítványok. 8. Az alapszabályok 12. paragrafusának megváltoztatása. 1920. év december 31-én a tagok száma 683, üzletrészeinek száma pedig 5355 volt. az év folyamán belépett 683 régi tag 4444 üzletrésszel. A felügyelő-bizottság által megvizsgált évi mérleg a bolthelyiségben kifüggesztett és mindenki által megtekinthető. Kelt Nagyzerénd, 1921. január hó 20-án.

Az igazgatóság.

Jobbágyfalva és vidéke fogyasztási és értékesítő szövetkezet 1921. évi március hó 27-én d. u. 3 órákor a község házában rendkívüli közgyűlést tart, melyre a tagok az alapszabályok 24. paragrafusa értelmében meghívotnak. Ha a közgyűlés a megjelenő tagok csekély száma miatt határozatképtelen lenne, ugy a közgyűlés 1921. április 3-án fog megtartatni, mely tekintet nélkül a tagok számára határozatképes lesz. Napirend: 1. Igazgatósági tagok választása. 2. Netaláni indítványok. Kelt Jobbágyfalú, 1921. március hó 3-án. Az igazgatóság.